

Program VZP na časný záchyt osteoporózy přivedl na vyšetření stovky tisíc klientů, potvrzenou diagnózu si vyslechne každý pátý

29.9.2025 - Viktorie Plívová | Všeobecná zdravotní pojišťovna ČR

Desítky nových denzitometrů a také vyšší záchyt onemocnění osteoporózou přinesl populační screening této choroby, který Všeobecná zdravotní pojišťovna spustila v dubnu 2023. Záchytem prošlo díky tomu již 360 tisíc klientů, jichž se screening týká. Z nich 82 % lékařů doporučili na vyšetření denzitometrem, tedy ke změření hustoty kostní hmoty. Toto přístrojové vyšetření potvrdilo osteoporózu u každého pátého pacienta. Osteoporóza představuje jednu z nejčastějších metabolických chorob.

Probíhá bez příznaků a bolesti, odhalena bývá velmi často až po úrazech. Jedná se o zlomeniny krčku, obratle nebo například zápěstí. Ve vyšším věku s sebou nesou řadu komplikací, část pacientů po nich zůstává nesoběstačná, zejména zlomeniny krčku mohou mít následky i fatální.

Program časného zachytu osteoporózy, který probíhá v rámci preventivních prohlídek u praktických lékařů a ambulantních gynekologů, je určen zejména starším lidem patřícím mezi neohroženější skupiny. Šetření se provádí pomocí dotazníku FRAX, u žen nad 60 a mužů nad 70 let pak přímo pomocí měření denzitometrem. Česko se před spuštěním programu potýkalo s nedostatečnou přístrojovou vybaveností, denzitometrů bylo v ČR pouze 91. V současné době pomáhají s určením hustoty kostní hmoty už na 215 místech. Téměř polovina z nich dnes slouží v ordinacích gynekologů a praktických lékařů. Před spuštěním programu se jednalo téměř výhradně o pracoviště radiologie, interny či osteologie.

„Od počátku programu v dubnu 2023 prošlo **screeningem 360 tisíc klientů pojišťovny, v 82 % případů je jim indikováno přístrojové šetření**. Ať už z důvodu věku či nepříznivých výsledků dotazníkového šetření FRAX již prošlo následným vyšetřením denzitometrem 240 tisíc z nich. Ukazuje se, že denzitometrie potvrdí osteoporózu u každého **pátého vyšetřeného**. **Dosud si v rámci programu diagnózu vyslechlo 49 tisíc lidí**, a díky tomu jim mohla být včas zahájena léčba. Dle závažnosti nálezu lékaři indikují úpravu životosprávy a suplementaci vápníkem a vitamínem D, antiresorpční léčbu (např. bisfosfonáty či denosumab) a u velmi vysokého rizika také anabolickou léčbu. U vybraných žen v časně postmenopauze lze zvažovat i hormonální terapii. Díky populačnímu programu získali možnost léčbu v primární péči zahajovat také praktičtí lékaři a gynekologové, včetně preskripce bisfosfonátů tam, kde jsou indikované,“ říká **Tom Philipp, předseda Správní rady VZP ČR a zároveň přednosta Kliniky revmatologie a rehabilitace 3. LF UK a Fakultní Thomayerovy nemocnice**.

„Díky efektivitě programu se podařilo nejen naplnit cíle včasné diagnostiky a zvýšení dostupnosti vyšetření, ale také zahájit sběr unikátních dat o prevalenci osteoporózy, účinnosti léčby a její efektivitě,“ říká **Zdeněk Kabátek, ředitel VZP ČR**, a dodává: „Aktuálně máme v terénu 20 přístrojů na milion obyvatel, což byl cíl původně stanovený do konce roku 2030. Nám se jej podařilo naplnit během dvou let. Vyšetření je proto dostupné po celé České republice, je jednoduché, bezbolestné a hlavně žádoucí, abychom tuto nemoc byli schopni včas odhalit a efektivně léčit.“

Vzhledem k úspěchu při zachytu osteoporózy bude VZP ČR nadále v populačním programu

pokračovat s hlavním cílem zaměřit se na terapii onemocnění a snížit počet osteoporotických zlomenin. Dojde také k další analýze dat, která k cíli povedou, například podrobně analyzovat počty léčených klientů, jakými lékařskými odbornostmi nebo za jak dlouho od pozitivní denzitometrie byla zahájena léčba.

Mapa s počtem pracovišť vybavených denzitometrem k 1. 8. 2025

Koho se osteoporóza týká

Průběh nemoci je většinou bezpříznakový a bezbolestný, pacient o ní do první zlomeniny často netuší. Někdy se může projevit pozorovatelným zakřivením páteře, pobolíváním zad či snižující se výškou pacienta. Zda patříte do rizikové skupiny a bylo by pro vás vhodné podstoupit vyšetření na denzitometru, poradí nejlépe váš ošetřující lékař (praktický lékař, v případě žen také gynekolog). K onemocnění bývají náchylnější kuřáci, lidé užívající nadměrně alkohol, lidé chronicky nemocní užívající dlouhodobě některý typ léčiv či lidé s výskytem osteoporózy v rodině. Z dat Všeobecné zdravotní pojišťovny vyplývá, že se vloni (2024) s touto diagnózou léčilo **172 tisíc klientů, v 90 % se týkala žen**. V průběhu poslední dekády stoupl počet pacientů léčených s osteoporózou mezi klienty VZP o 70 tisíc.

Screening osteoporózy VZP - metodika časného zachytu onemocnění v populaci

A. Ženy do roku po menopauze do 59 let, muži od 65 do 69 let

Jako součást preventivní prohlídky ve dvouletých intervalech u všeobecného praktického lékaře nebo u gynekologa je určena anamnéza a vyplnění jednoduchý dotazník FRAX. Pokud vznikne podezření na onemocnění osteoporózou, je u pacientky/pacienta provedeno měření denzitometrem. (Dle výsledku denzitometrického vyšetření následuje další postup, buď pravidelné sledování pacienta a zahájení léčby, nebo odeslání ke klinickému osteologovi či jinému specializovanému lékaři.)

B. Ženy od 60 let a muži od 70 let

V rámci preventivní prohlídky u všeobecného praktického lékaře nebo u gynekologa je rovnou indikováno měření denzitometrem. Měření může být provedeno buď přímo v ordinaci registrujícího lékaře, nebo je pacient odeslán na příslušné specializované pracoviště. (Dle výsledku denzitometrického vyšetření následuje další postup, buď pravidelné sledování pacienta a zahájení léčby, nebo odeslání ke klinickému osteologovi či jinému specializovanému lékaři.)

Viktorie Plívová

tisková mluvčí

<https://www.vzp.cz/o-nas/aktuality/program-vzp-na-casny-zachyt-osteoporozy-privedl-na-vysetreni-sto-vky-tisic-klientu-potvrzenou-diagnozu-si-vyslechne-kazdy-paty>